

**ХМЕЛЬНИЦЬКА ОБЛАСНА РАДА
ХМЕЛЬНИЦЬКИЙ УНІВЕРСИТЕТ УПРАВЛІННЯ ТА ПРАВА
ІМЕНІ ЛЕОНІДА ЮЗЬКОВА**

ЗАТВЕРДЖЕНО

Рішення вченої ради університету
30 серпня 2021 року, протокол № 1

Ректор, голова вченої ради університету,
доктор юридичних наук, професор

_____ Олег ОМЕЛЬЧУК

30 серпня 2021 року

**ПРОГРАМА КОМПЛЕКСНОГО ЕКЗАМЕНУ
з дисциплін професійної підготовки
на першому освітньому рівні
здобувачів вищої освіти ступеня бакалавра
за спеціальністю 232 Соціальне забезпечення
галузі знань 23 Соціальна робота**

м. Хмельницький
2021

РОЗРОБНИКИ:

професорка кафедри трудового, земельного та господарського права, кандидатка юридичних наук, доцентка

26 серпня 2021 року

професорка кафедри трудового, земельного та господарського права, кандидатка юридичних наук, доцентка

26 серпня 2021 року

доцентка кафедри менеджменту, фінансів, банківської справи та страхування, кандидатка економічних наук, доцентка

26 серпня 2021 року

_____ Надія ЧУДИК-БІЛОУСОВА

_____ Ірина МИХАЙЛОВА

_____ Ірина КРАВЕЦЬ

СХВАЛЕНО

Рішення кафедри менеджменту, фінансів, банківської справи та страхування

27 серпня 2021 року, протокол № 1

Заступниця завідувача кафедри, кандидатка економічних наук, доцентка

27 серпня 2021 року

_____ Наталія ЗАХАРКЕВИЧ

Рішення кафедри трудового, земельного та господарського права
28 серпня 2021 року, протокол № 1

Завідувач кафедри,
доктор юридичних наук, професор
28 серпня 2021 року

_____ Іван КОСТЯШКІН

Декан юридичного факультету,
кандидат юридичних наук, доцент
27 серпня 2021 року

_____ Сергій КРУШИНСЬКИЙ

ПОГОДЖЕНО

Рішення методичної ради університету
28 серпня 2021 року, протокол № 1

Перша проректорка, голова методичної ради університету, кандидатка наук з державного управління, доцентка

28 серпня 2021 року

_____ Ірина КОВТУН

ЗМІСТ

	Стор.
1. Програма комплексного екзамену	– 3
1.1. Система соціального забезпечення	– 3
1.2. Соціальна політика в Україні	– 6
1.3. Соціальні допомоги	– 10
1.4. Соціальна економіка	– 13
1.5. Пенсійне забезпечення	– 16
1.6. Соціальне обслуговування	– 20
2. Організація проведення комплексного іспиту	– 25
3. Оцінювання знань здобувачів	– 26

1. ПРОГРАМА КОМПЛЕКСНОГО ЕКЗАМЕНУ

1.1. СИСТЕМА СОЦІАЛЬНОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ

Тема 1. Соціальні ризики як основа формування системи соціального забезпечення держави

Поняття соціальних зобов'язань України як основи формування системи соціального забезпечення України. Вплив соціальних ризиків на виконання соціальних зобов'язань та формування системи соціального забезпечення в Україні. Поняття соціальних ризиків як підстави виконання соціальних зобов'язань. Поняття та загальна характеристика традиційних соціальних ризиків. Непрацездатність: поняття, види, причини, порядок підтвердження. Втрата або зменшення доходу внаслідок хвороби як соціальний ризик. Інвалідність як соціальний ризик. Старість як соціальний ризик. Нещасний випадок під час виконання трудових обов'язків як соціальний ризик. Професійне захворювання як соціальний ризик. Вагітність та пологи як соціальний ризик. Безробіття як соціальний ризик. Втрата годувальника як соціальний ризик. Смерть як соціальний ризик.

Поняття та загальна характеристика нетрадиційних соціальних ризиків. Народження дитини як соціальний ризик. Виховання та утримання дитини як соціальний ризик. Виховання дитини одноосібно як соціальний ризик. Хвороба дитини як соціальний ризик. Малозабезпеченість (бідність) як соціальний ризик: поняття, критерії, порядок підтвердження. Складна життєва ситуація як соціальний ризик. Самотність як соціальний ризик. Сирітство як соціальний ризик. Безпритульність як соціальний ризик. Бездомність як соціальний ризик. Відсутність житла або роботи як соціальний ризик. Насильство як соціальний ризик. Торгівля людьми як соціальний ризик. Насильство в родині як соціальний ризик. Вимушене переселення особи як соціальний ризик.

Публічні соціальні ризики: поняття, система та джерела фінансування. Втрата працездатності внаслідок Чорнобильської та інших техногенних катастроф. Участь у масових акціях громадського протесту як соціальний ризик. Збройна агресія як соціальний ризик. Участь у військових діях як соціальний ризик.

Тема 2. Поняття, структура, принципи побудови та функціонування системи соціального забезпечення

Історія виникнення та розвитку системи соціального забезпечення. Етапи формування та розвитку державної системи соціального забезпечення в Україні. Концепція реформи соціального забезпечення в Україні як стратегія побудови системи соціального забезпечення в Україні.

Поняття, принципи формування та функції системи соціального забезпечення. Суб'єкти системи соціального забезпечення. Об'єкти системи соціального забезпечення.

Поняття державного управління системою соціального забезпечення: поняття, ознаки, особливості. Структура системи органів державного управління системою соціального забезпечення. Управління системою соціального забезпечення в регіоні та на рівні територіальної громади.

Державне соціальне забезпечення за рахунок бюджетних коштів як складова системи соціального забезпечення. Асигнування за рахунок коштів територіальних громад на розвиток та функціонування системи соціального забезпечення.

Тема 3. Державні соціальні стандарти та нормативи як основа формування системи соціального забезпечення

Державні соціальні стандарти та соціальні гарантії як основа формування державної соціальної політики та системи соціального забезпечення. Поняття, мета встановлення та принципи формування державних соціальних стандартів. Складові державних соціальних стандартів. Прожитковий мінімум як базовий державний соціальний стандарт: поняття, значення в сфері соціального забезпечення.

Система соціальних нормативів як основа функціонування системи соціального забезпечення. Складові державних соціальних нормативів. Державні соціальні нормативи в сфері соціального обслуговування

Основні державні соціальні гарантії, порядок їх визначення та затвердження. Інші державні соціальні гарантії. Мінімальна заробітна плата. Мінімальний розмір пенсії за віком. Неоподаткований мінімум доходів громадян.

Державний моніторинг застосування державних соціальних стандартів та нормативів. Методика проведення моніторингу та оцінювання ефективності програм соціальної підтримки населення. Моніторингу надання окремих видів соціального забезпечення.

Тема 4. Система соціального страхування

Поняття та структура системи соціального страхування. Соціальне страхування як організаційно-правова форма соціального забезпечення. Загальнообов'язкове державне соціальне страхування як основа системи соціального страхування: поняття та види. Загальнообов'язкове державне соціальне страхування у зв'язку з тимчасовою втратою працездатності. Загальнообов'язкове державне соціальне страхування від нещасного випадку на виробництві та професійного захворювання, які спричинили втрату працездатності. Соціальне страхування на випадок безробіття. Медичне страхування окремих категорій.

Тема 5. Система пенсійного забезпечення

Поняття та структура системи пенсійного забезпечення в Україні. Формування та фінансування системи пенсійного забезпечення в Україні.

Загальна характеристика системи пенсійного забезпечення в Україні. Солідарний рівень системи пенсійного забезпечення в Україні. Загальна характеристика пенсійного забезпечення в солідарній системі пенсійного забезпечення.

Перспективи запровадження накопичувального рівня системи пенсійного забезпечення в Україні.

Тема 6. Система страхових допомог

Поняття, структура системи страхових допомог. Правові засади формування системи страхових допомог. Формування системи страхових допомог для працівника в разі його тимчасової непрацездатності, нещасного випадку на виробництві, професійного захворювання чи гострого професійного захворювання. Роль роботодавця в організації надання страхових допомог працівнику. Формування системи страхових допомог на поховання працівника чи осіб, які перебували на його утриманні.

Формування системи страхових допомог для осіб, котрі втратили роботу. Організація соціального забезпечення безробітного центром зайнятості.

Тема 7. Система державних допомог

Поняття та структура системи державних допомог. Правові засади формування системи державних допомог. Тенденції формування системи державних допомог для сімей з дітьми. Система надання державних допомог особам та дітям з інвалідністю.

Система державних допомог окремим категоріям (внутрішньо переміщеним особам, особам, які постраждали від торгівлі людьми).

Фінансування надання державних допомог для окремих категорій за рахунок коштів державного бюджету. Фінансування надання державних допомог для окремих категорій за рахунок коштів бюджету територіальної громади. Монетизація окремих видів державної допомоги

Тема 8. Система пільг у сфері соціального забезпечення

Поняття та ознаки пільг як складової системи соціального забезпечення. Роль держави у визначенні категорій, котрим надаються пільги. Фінансування пільг для окремих категорій за рахунок коштів державного бюджету. Фінансування надання пільг за рахунок коштів бюджету територіальної громади. Реформування системи надання пільг в Україні. Монетизація пільг.

Тема 9. Система надання соціальних послуг

Поняття та принципи формування системи надання соціальних послуг. Уповноважені органи, заклади та установи як учасники системи надання соціальних послуг. Організація надання соціальних послуг на рівні територіальної громади.

Джерела фінансування системи соціальних послуг. Державне фінансування надання соціальних послуг для окремих категорій. Фінансування надання соціальних послуг за рахунок коштів фондів соціального страхування. надання соціальних послуг. Фінансування соціальних послуг за рахунок коштів територіальної громади. Фінансування надання соціальних послуг за рахунок недержавних інституцій. Фінансування надання соціальних послуг за власний кошт.

Тема 10. Формування системи недержавного соціального забезпечення

Недержавне соціальне забезпечення як складова системи соціального забезпечення: поняття та особливості. Принципи організації системи недержавного соціального забезпечення. Підстави отримання недержавного соціального забезпечення. Організація надання недержавного соціального забезпечення. Організація співпраці уповноважених державних органів та територіальних громад з недержавними інституціями.

Недержавний рівень системи пенсійного забезпечення та особливості її функціонування в Україні. Структура недержавного рівня системи пенсійного забезпечення.

Тенденції розширення недержавного сектору в системі соціального забезпечення.

Рекомендована література

1. *Болотіна Н. Б.* Право соціального захисту України. 2-ге вид., перероб. і доп. К. : Знання, 2008. 668 с.
2. *Бориченко К. В.* Соціальний захист сімей з дітьми за законодавством України. Одеса : Фенікс, 2015. 302 с.
3. Право соціального забезпечення в Україні / за заг. ред. М. І. Іншина, С. М. Прилипка, О. М. Ярошенка. Х. : ФІНН, 2009. 434 с.
4. Право соціального забезпечення України / Б. С. Сличинський, І. В. Зуб, П. І. Мінюков та ін. К. : Юридична книга, 2003. 453 с.
5. Право соціального забезпечення в Україні / за заг. ред. Т. А. Занфірової, С. М. Прилипка, О. М. Ярошенка. 2-ге вид. переробл. і доповн. Х. : ФІНН, 2012. 640 с.
6. *Сташків Б. І.* Вступ до права соціального забезпечення. Чернігів : Десна, 2014. 232 с.
7. *Сташків Б. І.* Право соціального забезпечення. Загальна частина. Чернігів : Десна, 2016. 692 с.
8. *Утвенко В. В.* Система соціального забезпечення та соціальної підтримки : навч. посіб. Київ : Персонал, 2018. 248 с.

1.2. СОЦІАЛЬНА ПОЛІТИКА В УКРАЇНІ

Тема 1. Соціальна політика як функція державного управління

Сутність соціальної політики держави. Об'єкт, суб'єкт, предмет соціальної політики. Принципові умови реального існування соціальної держави. Складові соціальної політики держави. Мета вивчення дисципліни. Зв'язок соціальної політики як навчального предмету з дисциплінами економічного і соціального характеру.

Основні завдання та принципи соціальної політики. Стратегічні завдання соціальної політики. Принципи соціальної політики держави.

Держава та її роль в реалізації соціальної політики. Напрями соціальної політики держави. Шляхи досягнення мети соціальної політики. Функції системи відносин соціальної політики як економічної категорії: досягнення збалансованості інтересів господарюючих суб'єктів; перерозподільна; відтворювальна; стимулююча; регулююча. Держава загального добробуту. Рівні соціальної політики.

Соціальна політика і соціальна справедливість. Сутність соціальної справедливості. Сталий людський розвиток як засіб досягнення соціальної справедливості.

Тема 2. Моделі соціальної політики в різних економічних системах

Соціальна політика у ринковій системі. Напрями соціальної політики держави за ринкових умов.

Характеристика моделей соціальної політики в країнах з розвинутою ринковою економікою. Основні моделі соціальної політики: ліберальна, корпоративна і суспільна. Американська модель соціальної політики. Шведська модель соціальної політики. Німецька модель соціальної політики. Англосаксонська модель соціальної політики. Японська модель соціальної політики.

Досвід Японії, США, Швеції в формуванні соціального забезпечення.

Напрями і перспективи розвитку соціальної політики в Україні за ринкових умов. Стратегічні цілі роботи Міністерства соціальної політики України. Чинники удосконалення соціальної політики в Україні. Реформування соціальної політики України.

Тема 3. Нормативно-правове забезпечення соціальної політики в Україні

Соціальні нормативи як відправна точка соціальної політики. Групи соціальних нормативів.

Процес стандартизації соціальної політики. Державні соціальні стандарти - основа нормативно-правового забезпечення соціальної політики. Державні соціальні гарантії. Прожитковий мінімум.

Класифікація соціальних нормативів. Рівні соціальних стандартів і нормативів.

Базовий державний мінімальний соціальний стандарт. Принципи соціальної стандартизації. Цілі процесу соціальної стандартизації. Завдання соціальної стандартизації.

Система державних соціальних стандартів і нормативів в Україні. Державні соціальні стандарти у сфері доходів населення. Державні соціальні нормативи у сфері соціального обслуговування. Основні та додаткові види державних соціальних гарантій.

Правове забезпечення соціальної політики. Нормативно-методичне забезпечення соціальної політики.

Міністерство соціальної політики як суб'єкт реалізації соціально-політичних завдань країни. Міжнародно-правове регулювання відносин у сфері соціальної політики. Основні характеристики механізму реалізації прав людини. Проблеми в реалізації соціальної політики та шляхи їх вирішення.

Тема 4. Планування і фінансування розвитку соціальної сфери

Поняття соціальної сфери та її галузі. Групи соціальних інститутів. Галузі соціальної сфери: освіта, охорона здоров'я, культура і мистецтво, соціальний захист населення.

Рівні управління соціальною сферою. Повноваження державних органів влади.

Повноваження регіональних і місцевих органів влади.

Джерела фінансування соціальної сфери: бюджетні, позабюджетні, зовнішні. Структура державної соціально-страхової системи.

Напрями покращення фінансування соціальної сфери в Україні. Фінансування освіти. Становлення, розвиток та ефективність сімейної медицини. Загальнообов'язкове державне соціальне медичне страхування і цільові медичні збори. Створення ринку медпослуг.

Тема 5. Соціальна політика у сфері регулювання сімейних відносин та відтворення населення

Соціальна політика як чинник розвитку сімейно-шлюбних відносин. Концептуальні ідеї та моделі сімейної політики. Завдання суб'єктів соціальної політики щодо розвитку сімейно-шлюбних відносин. Особливості трансформації інституту шлюбу в Україні. Проблеми української сім'ї.

Роль родини в моральному становленні особистості. Соціально-педагогічна робота з сім'ями, які опинилися у складних життєвих обставинах. Життєва успішність і сім'я. Шлюбно-сімейні настанови сучасної студентської молоді.

Чинники, що формують державну сімейну політику України. Нормативно-правове забезпечення соціального захисту багатодітної сім'ї на сучасному етапі розвитку українського суспільства.

Особливості соціальної політики щодо відтворення населення та подолання демографічної кризи.

Тема 6. Соціальна робота як вид суспільної діяльності та складова соціальної політики

Сутність соціальної роботи. Суб'єкти соціальної роботи. Об'єкти соціальної роботи. Функції соціальної роботи. Історія розвитку соціальної роботи в Україні. Соціальне середовище. Соціальні відносини. Соціалізація. Соціальна активність та її види. Соціальна діяльність. Соціальна реабілітація. Соціальна адаптація. Соціальне інспектування

Закономірності та принципи соціальної роботи.

Характеристика категорій клієнтів соціальної роботи. Соціальна робота з різними категоріями клієнтів.

Методи та форми соціальної роботи.

Управління та менеджмент у соціальній роботі.

Тема 7. Система соціального захисту населення

Мета соціального захисту населення. Пізнавальний та проектувальний аспекти мети соціального захисту. Генеральна мета соціального захисту населення. Стратегічні та тактичні цілі соціального захисту. Рівень життя населення.

Сутність та складові соціального захисту населення. Система соціального захисту. Інструменти системи соціального захисту населення в Україні. Соціальне страхування. Соціальні послуги. Соціальна допомога. Соціальні гарантії.

Підсистеми соціального захисту населення. Економічна підсистема. Соціальна підсистема. Політична підсистема. Організаційна підсистема. Правова підсистема.

Соціальний захист населення в інституційному вимірі. Вплив на соціальний захист населення соціальних інститутів та інституцій. Система інститутів соціального захисту населення. Поняття “соціальна захищеність”, “соціально-економічна захищеність”; “соціальний захист”; “соціальна безпека”; “соціальна допомога”; “соціальне забезпечення”. Взаємодія основних елементів соціальної політики держави

Суспільно-економічна необхідність соціального захисту населення. Соціальні ризики та їх класифікація

Тема 8. Соціальний захист економічно активного та соціально вразливих категорій населення

Характеристика категорії “економічно активне населення”. Людські ресурси. Економічно активне населення. Економічно неактивне населення. Причини соціального захисту економічно активного населення.

Система соціального захисту економічно активного населення. Універсальні інструменти соціального захисту зайнятого населення. Гарантії оплати праці. Норми оплати праці. Норми робочого часу (відпочинку). Індиксація заробітної плати. Податкова соціальна пільга при оподаткуванні заробітної плати. Компенсація заробітної плати. Мінімальна заробітна плата. Мінімальний прожитковий рівень. Індиксація заробітної плати. Статистика державних соціальних гарантій в Україні. Роль професійних спілок у соціальному захисті зайнятого населення. Механізм соціального партнерства.

Захист населення від безробіття та захист безробітних. Страхування у разі безробіття. Фонд загальнообов'язкового державного соціального страхування України на випадок безробіття. Надання допомоги по безробіттю, у тому числі одноразової її виплати для організації безробітним підприємницької діяльності.

Досвід надання допомоги для безробітних у розвинутих країнах

Соціально вразливі категорії населення як пріоритетний напрям соціальної політики. Диференційований підхід щодо вибору форм і заходів підтримки соціально вразливих категорій населення. Державна молодіжна політика, її фінансування та гарантії соціального захисту молодих громадян.

Центри соціальних служб та види соціальних послуг для молоді Державна соціальна допомога сім'ям з дітьми та її види. Державна соціальна допомога інвалідам. Державна цільова соціальна програма подолання та запобігання бідності на період до 2030 року.

Тема 9. Державне регулювання зайнятості як важлива складова соціальної політики

Зайнятість як основоположна характеристика ринку праці та об'єкт політики держави. Державна політика зайнятості в Україні на сучасному етапі. Соціальна сутність зайнятості. Ринок праці, як важлива багатопланова сфера економічного і соціально-політичного життя суспільства.

Зайнятість населення і ринок праці. Сучасні нетрадиційні форми зайнятості населення та проблеми їх державного регулювання. Теоретичні основи державного регулювання зайнятості населення. Державна політика зайнятості і ринковий механізм. Активна і пасивна політика зайнятості. Правове забезпечення державного регулювання зайнятості в Україні. Державний Фонд зайнятості. Державна Служба зайнятості. Головні функції служби зайнятості. Організація діяльності служби зайнятості. Інформаційне і наукове забезпечення державного регулювання зайнятості. Глобалізація економіки і зайнятість населення

Соціальне партнерство і соціальні проблеми зайнятості. Економічні механізми державного регулювання зайнятості.

Тема 10. Урегулювання та вирішення соціально-трудова конфліктів

Сутність соціально-трудова конфлікту, їх різновиди, причини і умови виникнення. Види протиріч. Сутність змагання, конкуренції, соціальної боротьби, соціально конфлікту, соціально-трудова конфлікту. Класифікація трудових конфліктів. Типові функції конфліктів. Страйк та його типи.

Методи управління соціально-трудова конфліктами. Сутність вирішення конфлікту. Методи управління конфліктами.

Способи врегулювання трудових конфліктів в Україні.

Регулювання переговорних процесів. Посередництво. Рівні вирішення конфлікту.

Соціальне партнерство як досягнення злагоди в колективному трудовому спорі (конфлікті).

Тема 11. Соціальна політика держави у сфері пенсійного забезпечення населення

Пенсія як соціально-політична категорія. Пенсійні фонди. Суб'єкти пенсійного

забезпечення.

Види пенсій та критерії їх призначення. Пільгові пенсії за новими умовами. Пенсії по інвалідності. Втрата годувальника. Пенсії в разі втрати годувальника. Пенсія за вислугою років. Соціальна пенсія. Пенсія науково-педагогічним працівникам.

Сучасний стан і проблеми пенсійної системи України

Мета, напрями і завдання пенсійної реформи. Рівні пенсійної реформи. Солідарна система пенсійного забезпечення. Накопичувальна пенсійна система. Додаткова накопичувальна система.

Тема 12. Проблеми молоді й молодіжної політики в Україні

Молодь як особлива група суспільства, її властивості. Місце проблем молоді в сучасну добу соціально-економічного й політичного розвитку суспільства.

Державна молодіжна політика в Україні, її завдання. Фінансування державної молодіжної політики та гарантії соціального захисту молодих громадян

Концепція державної молодіжної політики в Україні, шляхи її реалізації. Пріоритети державної політики у молодіжній сфері. Сучасні засади державної молодіжної політики.

Мета державної молодіжної політики в Україні. Суб'єкти державної молодіжної політики в Україні. Основні принципи державної молодіжної політики.

Основні напрямки державної молодіжної політики в Україні. Нормативно-правові акти, що регулюють державну молодіжну політику. Центри соціальних служб для молоді та напрями їх діяльності

Тема 13. Управління у сфері надання соціальної допомоги та соціальних послуг на засадах соціального партнерства

Соціальні послуги: нові виклики та напрями модернізації.

Сутність процесу управління та його складові. Ознаки ефективного державного управління в сучасних умовах. Соціальне партнерство як механізм взаємодії громадянського суспільства та влади. Сучасне управління в органах місцевого самоврядування.

Специфіка управління у сфері соціальної допомоги. Мета і завдання соціальної допомоги. Правила соціальної допомоги. Причини надання соціальної допомоги. Принцип співпраці. Повноваження органів місцевого самоврядування у сфері соціальних послуг. Моніторинг послуг соціальної допомоги. Ефективність послуг соціальної допомоги.

Діагностика соціальної ситуації у громад. SWOT – аналіз у сфері соціальної допомоги. Структура стратегії вирішення соціальних проблем. Схема розробки плану вирішення соціальних проблем.

Соціальне партнерство у громадах.

Про взаємодію соціальних партнерів в процесі вирішення проблемних питань вразливих верств населення

Співпраця органів місцевого самоврядування та громадських організацій у діагностуванні потреб та наданні послуг соціальної допомоги.

Рекомендовані джерела

1. *Ярошенко А. О., Семігіна Т. В., Сушицька Н. В.* Історія та теорія соціальної політики України : навч. посібн. / За ред. А.О. Ярошенко. К., НПУ імені М. П. Драгоманова, 2018. 289 с.
2. *Актуальні проблеми соціальної політики України* : навч. посібн. / За ред. А. О. Ярошенко. Київ, НПУ імені М.П. Драгоманова, 2012. 222 с.
3. *Іщенко А. О., Овчаренко А. О., Подолян Я. В.* Соціальна і гуманітарна політика: навч.-метод. посіб.; Черкас. нац. ун-т ім. Б. Хмельницького. Черкаси : [Вид. від. ЧНУ ім. Б. Хмельницького], 2011. 400 с.
4. *Малімон В. І.* Соціальна і гуманітарна політика: навчальний посібник. Івано-Франківськ: Місто НВ, 2012. 352 с.
5. *Скуратівський В., Палій О.* Основи соціальної політики: Навч. посібник. К.: МАУП, 2002. 200 с.
6. *Соціальна політика* : навч. посіб. / за заг. ред. В. М. Пічі та Я. Б. Турчин. 2-ге вид. випр. і доповн. Львів : Новий Світ-2000, 2020. 318 с.
7. *Макарова О.В.* Соціальна політика в Україні; Ін-т демографії та соціальних досліджень ім. М.В. Птухи

1.3. СОЦІАЛЬНІ ДОПОМОГИ

Тема 1. Соціальні допомоги в системі соціального забезпечення

Поняття та загальна характеристика соціальних допомог. Класифікація соціальних допомог. Значення соціальних допомог в системі соціального забезпечення. Поняття та загальна характеристика державних соціальних допомог. Поняття та загальна характеристика страхових допомог.

Тема 2. Страхові допомоги на випадок безробіття

Поняття та ознаки страхових допомог на випадок безробіття. Правовий статус безробітного. Види страхових допомог на випадок безробіття. Умови та порядок призначення страхових допомог на випадок безробіття. Проблеми призначення страхових допомог на випадок безробіття.

Тема 3. Страхові допомоги у зв'язку з тимчасовою втратою працездатності та у разі настання нещасного випадку на виробництві й професійного захворювання, які спричинили втрату працездатності

Поняття та ознаки страхових допомог у зв'язку з тимчасовою втратою працездатності. Поняття та ознаки страхових допомог у разі настання нещасного випадку на виробництві й професійного захворювання, які спричинили втрату працездатності. Види страхових допомог у зв'язку з тимчасовою втратою працездатності. Види страхових допомог у разі настання нещасного випадку на виробництві й професійного захворювання, які спричинили втрату працездатності.

Умови та порядок призначення страхових допомог у зв'язку з тимчасовою втратою працездатності та у разі настання нещасного випадку на виробництві й професійного захворювання, які спричинили втрату працездатності.

Тема 4. Державні допомоги сім'ям з дітьми

Загальна характеристика державних допомог сім'ям з дітьми. Допомога у зв'язку з вагітністю та пологами. Допомога при народженні дитини. Допомога на дітей, над якими встановлено опіку чи піклування. Допомога на дітей одиноким матерям.

Порядок та умови призначення державних допомог сім'ям з дітьми.

Тема 5. Державні допомоги особам з інвалідністю

Державна соціальна допомога особам з інвалідністю та дітям з інвалідністю. Державна соціальна допомога особам з інвалідністю. Надбавки на догляд за особами з інвалідністю з дитинства та дітьми з інвалідністю.

Порядок та умови призначення державних допомог особам з інвалідністю.

Тема 6. Держана соціальна допомога малозабезпеченим сім'ям

Поняття та ознаки держаної соціальної допомоги малозабезпеченим сім'ям. Порядок та умови призначення державної соціальної допомоги малозабезпеченим сім'ям. Поняття та методика обчислення сукупного доходу сім'ї для допомоги малозабезпеченим сім'ям.

Тема 7. Одноразові державні соціальні допомоги

Одноразова винагорода жінкам, яким присвоєно почесне звання України «Мати-героїня». Одноразова допомога непрацюючим малозабезпеченим особам, особам з інвалідністю та дітям з інвалідністю. Одноразова допомога особам, які постраждали від торгівлі людьми. Одноразова допомога особам, звільненим з місць відбування покарання. Одноразова допомога біженцям. Одноразова допомога внутрішньо переміщеним особам.

Рекомендовані джерела
Нормативно-правові акти

1. Конституція України від 28.06.1996 р. № 254к/96-ВР. Відомості Верховної Ради України. 1996. № 30. Ст. 141.
2. Міжнародний пакт про економічні, соціальні та культурні права від 16.12.1966 р. URL : http://zakon1.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?nreg=995_042.
3. Основи законодавства про загальнообов'язкове державне соціальне страхування від 14.01.1998 р. № 16/98 Відомості Верховної Ради України. 1998. № 23 Ст. 121.
4. Порядок надання матеріальної допомоги по безробіттю, одноразової матеріальної допомоги безробітному та непрацездатним особам, які перебувають на його утриманні, допомоги на поховання у разі смерті безробітного або особи, яка перебувала на його утриманні; затв. наказом Міністерства праці та соціальної політики України від 20.11.2000 р. № 309 Офіційний вісник України. 2000. № 51.
5. Про біженців та осіб, які потребують додаткового або тимчасового захисту: Закон України від 08.07.2011 р. № 3671-УІ. Відомості Верховної Ради України. 2012. № 16. Ст. 146.
6. Про відпустки: Закон України від 15.11.1996 р. № 504/96-ВР. Відомості Верховної Ради України. 1997. № 2. Ст. 4.
7. Про державні соціальні стандарти та державні соціальні гарантії: Закон України від 05.10.2000 р. № 2017-ІІІ. Відомості Верховної Ради України. 2000. № 48. Ст. 409.
8. Про державну допомогу сім'ям з дітьми: Закон України від 21.11.1992 р. № 2811-ХІІ. Відомості Верховної Ради України. 2001. № 20. Ст. 102.
9. Про державну соціальну допомогу особам, які не мають права на пенсію, та інвалідам: Закон України від 18.05.2004 р. № 1727-ІУ. Відомості Верховної Ради України. 2004. № 33-34. Ст. 404.
10. Про безпеку та якість донорської крові та компонентів крові: Закон України від 30.09.2020 р. № 931/ІХ. Офіційний вісник України. 2020. № 86. ст.2764.
11. Про жертви нацистських переслідувань: Закон України від 23 03.2000 р. № 1584-ІІІ Відомості Верховної Ради України. 2000. № 24. ст.182.
12. Про забезпечення прав і свобод внутрішньо переміщених осіб: Закон України від 20.10.2014 р. № 1706-VII. Відомості Верховної Ради України. 2015. № 1. ст.1
13. Про загальнообов'язкове державне пенсійне страхування: Закон України від 09.07.2003 р. № 1058-ІУ. Відомості Верховної Ради України. 2003. № 49-51. Ст. 356.
14. Про загальнообов'язкове державне соціальне страхування на випадок безробіття: Закон України від 02.03.2000 р. № 1533-ІІІ. Відомості Верховної Ради України. 2000. № 13. Ст. 505.
15. Про зайнятість населення: Закон України від 05.07.2012 р. № 5067-УІ. Відомості Верховної Ради України. 2013. № 24. Ст. 243.
16. Про запобігання поширенню на території України гострої респіраторної хвороби COVID-19, спричиненої коронавірусом SARS-CoV-2: Постанова Кабінету міністрів України від 11.03.2020 р. № 211. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/211-2020-%D0%BF>.
17. Про запобігання фінансової катастрофи та створення передумов для економічного зростання в Україні: Закон України від 27.03.2014 р. № 1166-VII. Відомості Верховної Ради України. 2014. № 20-21. Ст. 745.
18. Інструкція про порядок видачі документів, що засвідчують тимчасову непрацездатність громадян: наказ Міністерства охорони здоров'я України від 13.11.2001 р. № 455. Зареєстровано в Міністерстві юстиції України від 04.12.2001 р. № 1005/6196. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1005-01>.
19. Порядок надання допомоги по безробіттю, у тому числі одноразової її виплати для організації безробітним підприємницької діяльності: наказ Міністерства розвитку економіки, торгівлі та сільського господарства України від 06. 04.2020 р., № 624, зареєстровано в Міністерстві юстиції України від 17.07.2020 р. № 537/34820. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0537-20>.
20. Порядок надання допомоги по частковому безробіттю: постанова Кабінету Міністрів України від 03.02.2021 р. № 74. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/74-2021-%D0%BF>.
21. Про затвердження Порядку подання та оформлення документів для призначення (перерахунку) пенсій відповідно до Закону України «Про загальнообов'язкове державне пенсійне страхування» : Постанова правління Пенсійного фонду України від 25.11.2005 р. № 22-1. Офіційний вісник України. 2005. № 52. Ст. 3383.
22. Про затвердження пропорцій розподілу єдиного внеску на загальнообов'язкове державне соціальне страхування: постанова Кабінету міністрів України від 26. 11.2014 р. № 675. Офіційний вісник України. 2014. № 97. Ст. 67.

23. Про затвердження списків виробництв, робіт, професій, посад і показників, зайнятість в яких дає право на пенсію за віком на пільгових умовах: Постанова Кабінету міністрів України від 24 червня 2016 р. № 461. Офіційний вісник України. 2016. № 60. Ст. 15.
24. Про мінімальний розмір допомоги по безробіттю: Постанова Правління фонду загальнообов'язкового державного соціального страхування на випадок безробіття від 31.01.2020 р. № 211. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0197-20>.
25. Про мінімальні норми соціального забезпечення: Конвенція від 28.06.1952 р. № 102. Конвенцію ратифіковано із заявою Законом України від 16.03.2016 р. № 1024-VIII. URL : http://zakon.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?nreg=993_011.
26. Про обчислення середньої заробітної плати (доходу, грошового забезпечення) для розрахунку виплат за загальнообов'язковим державним соціальним страхуванням: Постанова КМУ від 26.09.2001 р. № 1266 URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1266-2001-%D0%BF>.
27. Про основи соціальної захищеності осіб з інвалідністю в Україні: Закон України від 21.03.1991 р. № 875-XII. Відомості Верховної Ради України. 1991. № 21. Ст. 252.
28. Про основні засади соціального захисту ветеранів праці та інших громадян похилого віку в Україні: Закон України від 16.12.1993 р. № 3721-XII. Відомості Верховної Ради України. 1994. № 4. Ст. 18.
29. Про охорону праці: Закон України від 14.10.1992 р. № 2694- XII. Відомості Верховної Ради України. 1992. №49. Ст. 668.
30. Про порядок заповнення листка непрацездатності: інструкція Міністерства охорони здоров'я України, Міністерства праці та соціальної політики України, Фонду соціального страхування з тимчасової втрати працездатності, Фонду соціального страхування від нещасних випадків на виробництві та професійних захворювань України від 03.11.2004 р. № 532/274/136-ос/1406 URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1456-04>.
31. Про прожитковий мінімум: Закон України від 15.07.1999 р. № 966-XIV. Відомості Верховної Ради України. 1999. № 38. Ст. 348.
32. Про реабілітацію жертв репресій комуністичного тоталітарного режиму 1917-1991 років: Закон України від 17.04.1991 р. № 962-XII. Відомості Верховної Ради УРСР. 1991. №15. Ст.88.
33. Про реабілітацію осіб з інвалідністю в Україні: Закон України від 06.10.2005 р. № 2961-IV. Відомості Верховної Ради України. 2006. № 2-3. Ст. 36.
34. Про соціальний захист дітей війни: Закон України від 18.11.2004 р. № 2195-IV. Відомості Верховної Ради України. 2005. № 4. Ст.94
35. Про соціальний і правовий захист військовослужбовців та членів їх сімей: Закон України від 20.12.1991 р. № 2011-XII. Відомості Верховної Ради України. 1992. № 15. Ст. 190.
36. Про соціальні послуги: Закон України від 17.01.2019 р. № 2671-УІІІ. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2671-19>.
37. Про статус ветеранів війни, гарантії їх соціального захисту: Закон України від 22.10.1993 р. № 3551-XII. Відомості Верховної Ради України. 1993. № 45 Ст. 298.
38. Про статус і соціальний захист громадян, які постраждали внаслідок Чорнобильської катастрофи: Закон України від 28.02.1991 р. № 796-XII. Відомості Верховної Ради УРСР. 1991. № 16. Ст. 200.

Література

1. Андріїв В. В. Правовідносини із загальнообов'язкового державного соціального страхування: теоретичний аспект. Х.: ФІНН, 2011. 280 с.
2. Андріїв В. В. Страхові виплати в системі загальнообов'язкового державного соціального страхування Правові засади працевлаштування та зайнятості населення в умовах економіки: матеріали науково – практичної конференції; м. Сімферополь, 19-21 травня 2011 р. За ред. проф. В. С. Венедіктова. Севастополь: Українська асоціація фахівців трудового права, Севастопольський інститут банківської справи Української академії банківської справи Національного банку України. 2011. С. 241-245.
3. Безугла В. О. Соціальне страхування. навч. посіб./ Безугла В. О., Загірняк Д. М., Шаповал Л. П. К.: Центр учбової літератури, 2011. 208 с.
4. Бойко М. Д. Право соціального забезпечення України: навчальний. 3-тє вид., доп. і перероб. К.: Атіка, 2006. 380 с.
5. Болотіна Н. Б. Право соціального захисту України: навчальний посібник. 2-ге вид., перероб. і доп. К. : Знання, 2008. 668 с.
6. Маркіна Т. Юридичні умови визнання громадянина безробітним Право України. 2000. № 4 С. 42-47.

7. Михайлова І. Ю. Правове регулювання пенсійного забезпечення за віком у солідарній пенсійній системі України: монограф. ; наук. ред. Н. М. Хуторян. Хмельницький: Хмельницький університет управління та права, 2013. 188 с.
8. Мокрицька Н.П. Право соціального забезпечення: навчальний посібник. Львів: ЛьВДУВС, 2020. 536 с.
9. Пенсійне забезпечення в Україні та Білорусі: історія становлення і перспективи розвитку : монографія, за ред. Михайла Шумила, Ірини Комоцької. Київ : Ніка-Центр, 2018. 516 с.
10. Право соціального забезпечення в Україні: підручник, за заг. ред. М. І. Іншина, С. М. Прилипка, О. М. Ярошенка. Х. : Видавництво «ФІНН», 2009. 434 с.
11. Проблеми застосування трудового та пенсійного законодавства: монографія / Н. М. Хуторян, Я. В. Сімутіна, М. М. Шумило та ін.. К.: Ніка-Центр, 2015. 316 с.
12. Сегляник А. І. Соціальне страхування з тимчасової втрати працездатності в системі соціального страхування України. Збірник наукових праць ЧДТУ. Випуск 36. Частина 2. Том 1. 2014. С.180-186.
13. Шашків Б. І. Право соціального забезпечення. Загальна частина : навчальний посібник. Чернігів : ПАТ «ПВК» «Десна», 2016. 692 с.
14. Шашків Б.І. Право соціального забезпечення. Особлива частина: навчальний посібник. Чернігів : ПАТ «ПВК» «Десна», 2018. 1092 с.
15. Тищенко О. В. Загальнообов'язкове державне соціальне страхування в Україні: теоретично правові проблеми Науковий вісник Ужгородського національного університету: Серія «Право», голов. ред. Ю. М. Бисага. Ужгород : Видавничий дім «Гельветика», 2014. Вип. 24. Т. 2. С. 198-200.
16. Тулай І. О. Соціальне страхування з тимчасової втрати працездатності: практика і проблематика. Бізнес Інформ. 2016. № 6. С. 132-138.
17. Шумило М. М. Правове регулювання пенсійного забезпечення державних службовців / монографія. К. : Ніка-Центр, 2010. 272 с.

1.4. СОЦІАЛЬНА ЕКОНОМІКА

Тема 1. Концептуальні основи соціальної економіки

Передумови розвитку соціальної економіки. Вплив теорії добробуту на соціально-ринкову економіку. Держава добробуту.

Державна та суспільна форми соціальної економіки. Об'єкти, суб'єкти та предмет соціальної економіки. Предмет курсу «Соціальна економіка». Принципи економіки соціальної сфери.

Завдання соціальної економіки. Критерій соціальної економіки. Соціалізація економічних взаємин. Принципи та соціальні функції економіки. Особливості соціальної економіки в умовах глобалізації . Характеристики адресної соціальної системи

Тема 2. Соціальна сфера та соціалізація економічного розвитку

Соціальна сфера, її складові та соціально-економічна роль. Галузі соціальної сфери. Освітній сектор соціальної сфери. Система охорони здоров'я як базова соціальна сфера країни. Політика розвитку соціальної сфери.

Об'єктивна необхідність соціалізації економічного розвитку.

Методи соціалізації економіки. Зростання соціалізації. Основні напрями соціально-орієнтованої національної моделі. Зростання соціальної орієнтації держави

Соціальні функції держави в умовах соціалізації економіки. Стратегія соціально економічного розвитку. Завдання соціально-економічного розвитку.

Тема 3. Власність у розвитку соціуму

Сутнісні характеристики власності. Власність як економічна і юридична категорія. Право власності. Класифікація прав власності в загальних характеристиках.

Суб'єкти права власності. Право власності Українського народу. Право приватної власності. Право державної власності. Матеріально-речовий аспект власності. Соціально-економічний аспект власності. Інтелектуальна форма власності. Відносини власності. Трансформація відносин власності.

Тема 4. Механізм координації соціальної економіки

Інституційні основи координації соціальної економіки. Соціальні інститути. Інституційне забезпечення.

Діалектика економічного і соціального та суперечності ринкової економіки. Економічний розвиток - передумова соціального перетворення. Чинники розвитку соціальної сфери. Суперечність загального та індивідуального. Поняття “порядку”. Соціальний та економічний порядок.

Соціальні суперечності економіки України та шляхи їх розв’язання. Напрями інституційних змін. Наслідки нехтування соціальною складовою економічних перетворень. Суперечності формування інноваційної моделі розвитку економіки України.

Механізм соціальної координації. Мета соціальної координації. Принцип механізму координації соціальної економіки. Методи забезпечення соціальної рівноваги у суспільстві. Роль держави у побудові соціально орієнтованої економіки.

Тема 5. Соціальна стратифікація суспільства

Соціальна структура суспільства. Соціальна диференціація. Соціальні групи. Класифікація соціальних груп. Типи соціальних спільнот, прошарків.

Соціально-економічна стратифікація. Загальні критерії стратифікації.

Історичні типи стратифікації. Типи стратифікованого суспільства.

Передумови стратифікації українського суспільства. Сучасна стратифікація суспільства. Маргіналізація. Олігархія. Поняття середнього класу. Критерії визначення середнього класу.

Тема 6. Людина і ефективність суспільного виробництва

Людина як центральний елемент розвитку суспільства та проблема соціальної філософії.

Система потреб-рушій суспільного розвитку. Потреби і інтереси. Класифікація потреб. Мотиви, мотивація діяльності. Напрями діяльності. Поняття духовності особистості та суспільства.

Місце і роль людини в економічній системі. Людина економічна. Сукупний працівник. Людина – споживач, людина-працівник, людина-підприємець. Соціальні проблеми і соціальні потреби. Ієрархія потреб Маслоу.

Суспільне виробництво та його роль в житті суспільства. Людина як суб’єкт суспільного виробництва. Ефективність суспільного виробництва. Економічне зростання. Економічна ефективність. Соціальна ефективність.

Основні соціальні та економічні проблеми.

Тема 7. Відтворення населення та соціально-трудова відносина в сучасній економіці.

Населення як демоекономічна категорія. Відтворення населення, його складові та роль у соціально-економічному розвитку суспільства. Екстенсивний (традиційний) та інтенсивний (сучасний) типи відтворення населення. Режими відтворення населення. Соціальний рух населення. Економічний рух населення. Структура населення у контексті його участі у трудовій діяльності. Працездатність. Працездатне та непрацездатне населення.

Економічно активне і економічно неактивне населення. Соціально-економічні категорії, які характеризують участь населення у суспільному виробництві. Поняття “трудова потенціал” та його соціальні та економічні функції. Поняття “людський капітал” та його складові.

Сутність соціально-трудова відносин. Економічні та соціальні аспекти зайнятості та безробіття. Занятість населення як форма реалізації особистісного чинника соціально-економічних процесів. Безробіття та його вплив на розвиток соціально-економічної системи.

Тема 8. Складові формування добробуту населення

Роль доходів населення у формуванні соціального добробуту. Сутність соціального добробуту. Сутність доходів. Джерела особистих доходів. Функції доходів.

Види доходів та джерела їх формування. Номінальні та реальні доходи. Структура сукупних доходів населення. Заробітна плата. Грошові трансферти. Фонд заощаджень (накопичень). Державне регулювання доходів населення. Методи регулювання доходів і споживання. Прожитковий мінімум. Мінімальний споживчий бюджет.

Рівень та якість життя. Державні соціальні стандарти. Державні соціальні гарантії. Доходи і платоспроможність населення. Платоспроможний попит. Диференціація населення. Бідність. Види бідності. Формування державної політики, спрямованої на забезпечення гідного рівня добробуту населення країни

Тема 9. Соціальна політика держави та її роль у розвитку соціальної економіки

Сутність та складові соціальної політики. Об'єкти соціальної політики. Суб'єкти соціальної політики. Види соціальної політики. Основні принципи проведення соціальної політики. Активний і пасивний характер соціальної політики. Роль соціальної політики у розвитку людського потенціалу. Пріоритетні напрями соціальної політики.

Сутність соціального захисту населення. Зміст принципів формування, функціонування та розвитку соціального захисту населення.

Суб'єкти соціального захисту населення. Об'єкти соціального захисту населення. Структура соціального захисту населення. Активні та пасивні форми соціального захисту. Первинні та вторинні суб'єкти соціального захисту. Соціальний захист економічно-активного населення. Соціальний захист непрацездатних громадян. Соціальний захист дитинства і юнацтва.

Функції соціального захисту населення. Поняття "функція". Загальні, спеціальні, допоміжні функції соціального захисту населення.

Історія становлення та розвитку системи соціального захисту населення у світовому та національному вимірі.

Тема 10. Соціальна безпека як критерій розвитку соціальної держави

Сутність соціальної безпеки держави. Поняття "безпека". Поняття "небезпека". Національна безпека та її види. Умови і чинники формування економічної безпеки. Соціальна домінанта як найважливіша мета процесів забезпечення національної безпеки. Економічна та соціальна безпека. Національні інтереси України в соціальній сфері.

Соціальна безпека та її діагностика. Загроза як форма інтенсивності прояву небезпеки. Джерела загроз. Критерії соціальної безпеки. Макроекономічні показники дослідження рівня соціальної безпеки.

Сутність механізму забезпечення соціальної безпеки. Підсистеми механізму забезпечення соціальної безпеки. Моніторинг соціальної безпеки. Рівні механізму забезпечення соціальної безпеки. Стадії відтворення економічної безпеки. Функції, принципи функціонування механізму забезпечення соціальної безпеки.

Тема 11. Соціальна відповідальність у забезпеченні розвитку соціальної економіки

Теоретичні основи соціальної відповідальності. Потенційна відповідальність у соціальному плані. Сутність соціальної відповідальності. Рівні соціальної відповідальності.

Позитивні наслідки соціально відповідальних дій. Види соціальної відповідальності. Підстави соціальної відповідальності. Принципи соціальної відповідальності.

Соціальна відповідальність людини. Складові соціальної відповідальності держави.

Соціальна відповідальність бізнесу в нових умовах. Внутрішня і зовнішня соціальна відповідальність бізнесу. Рівні соціальної відповідальності бізнесу. Соціальна відповідальність бізнесу в умовах пандемії COVID-19. Міжнародна практика нормативно-правового регулювання соціально відповідального бізнесу.

Тема 12. Соціальні імперативи забезпечення глобального розвитку суспільства

Сутність глобалізації. Основні ознаки глобалізації. Структуризація глобалізаційного процесу. Функціональні блоки глобальної економіки. Позитивні та негативні наслідки

глобалізації. Вплив глобалізації на ресурси праці і соціально-трудова відносини. Кіотський протокол і глобалізація. Глобальні проблеми. Соціальний вимір глобалізації

Передумови виникнення теорії сталого розвитку. Сутність сталого розвитку. Сталий розвиток як прерогатива формування соціально орієнтованої економіки.

Глобалізація та цивілізаційні виклики в сучасному світі.

Рекомендовані джерела

1. Конституція України від 28.06.1996 р. № 254к/96-ВР. *Відомості Верховної Ради України*. 1996. № 30. Ст. 141. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254k/96-vp>.
2. Про загальнообов'язкове державне соціальне страхування: Закон України від 23.09.1999 р. № 1105-XIV. URL: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1105-14>.
3. Про мінімальний споживчий бюджет: Закон України від 03.07.1991 р. № 1284-XII. URL: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1284-12>.
4. Про індексацію грошових доходів населення: Закон України від 03.07.1991 р. № 1282-XII. URL: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1282-12>.
5. Про державну допомогу сім'ям з дітьми: Закон України від 21.11.1992 р. № 2811-XII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2811-12>.
6. Про державну соціальну допомогу малозабезпеченим сім'ям: Закон України 01.06.2000 р. № 1768-III. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1768-14>.
7. Про державну соціальну допомогу особам з інвалідністю з дитинства та дітям з інвалідністю: Закон України 16.11.2000 р. № 2109-III. URL: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2109-14>.
8. Про державну соціальну допомогу особам, які не мають права на пенсію, та інвалідам: Закон України від 18.05.2004 р. № 1727-IV. URL: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1727-15>.
9. Про соціальні послуги: Закон України від 17.01.2019 р. № 2671-УІІІ. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2671-19>.
10. Про державні соціальні стандарти та державні соціальні гарантії: Закон України від 05.10.2000 р. 2017-III. URL: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2017-14>.
11. Соціальна економіка : навч. посіб. 2-ге вид., без змін / [О. О. Беляєв (кер. авт. кол.) Є. Б. Ніколаєв (наук. ред), А. В. Келічавий та ін. Київ : КНЕУ, 2016. 481 с.
12. Соціальна економіка : конспект лекцій для студентів напряму 6.030505 “Управління персоналом та економіка праці” галузі знань 0305 “Економіка і підприємництво” денної форми навчання / уклад. О. М. Коваленко, Л. В. Мазник. Київ : НУХТ, 2013. 170 с. URL: <http://library.nuft.edu.ua/ebook/datathree.php?ID=154>.
13. Національна економіка : навч. посіб. / кол. авт. : Л. С. Шевченко, О. А. Гриценко, Т. М. Камінська та ін. за заг. ред. Л. С. Шевченко. Харків : Нац. ун-т “Юрид. акад. України”, 2011. 182 с.
14. Соціальна економіка : методичні матеріали. Для студентів Факультету економічних наук. Спеціальність “Економічна теорія” / Укл. Орел Є.М. Київ : НаУКМА, 2005. 47 с.

1.5. ПЕНСІЙНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ

Тема 1. Загальні положення системи пенсійного забезпечення

Загальна характеристика системи пенсійного забезпечення в Україні. Рівні пенсійної системи України (солідарна система загальнообов'язкового державного пенсійного страхування; накопичувальна система загальнообов'язкового державного пенсійного страхування; система недержавного пенсійного забезпечення). Проблеми запровадження рівнів пенсійної системи України. Принципи пенсійного забезпечення.

Особи, які підлягають загальнообов'язковому державному пенсійному страхуванню. Добровільна участь в системі загальнообов'язкового державного пенсійного страхування.

Правовий статус застрахованих осіб. Правовий статус страхувальників.

Міжнародні двосторонні договори та угоди в сфері пенсійного забезпечення.

Тема 2. Страховий стаж в системі загальнообов'язкового державного пенсійного страхування

Поняття, ознаки та умови формування страхового стажу. Відмінність страхового стажу від трудового стажу. Страховий стаж як юридичний факт. Значення страхового стажу як підстави виникнення пенсійних правовідносин. Види страхового стажу. Періоди, з яких складається страховий стаж. Порядок та способи підтвердження страхового стажу. Особливості обчислення страхового стажу.

Тема 3. Пенсійне забезпечення в солідарній системі загальнообов'язкового державного пенсійного страхування

Поняття і види пенсій у солідарній пенсійній системі. Поняття пенсії за віком. Обчислення розміру пенсій за віком. Умови призначення пенсії за віком. Розмір пенсії за віком. Мінімальний розмір пенсії за віком. Підвищення розміру пенсії за віком у разі відстрочки часу її призначення.

Поняття пенсії по інвалідності. Умови призначення пенсії по інвалідності. Групи інвалідності. Страховий стаж, необхідний для призначення пенсії по інвалідності. Розмір пенсії по інвалідності. Період, на який призначається пенсія по інвалідності. Строк виплати пенсії по інвалідності в разі зміни групи інвалідності або відновлення працездатності.

Поняття та умови призначення пенсії у зв'язку з втратою годувальника. Розмір пенсії у зв'язку з втратою годувальника. Період, на який призначається пенсія у зв'язку з втратою годувальника. Зміна розміру пенсії. Призначення однієї пенсії у зв'язку з втратою годувальника на всіх членів сім'ї. Виділення частки пенсії.

Тема 4. Порядок призначення, перерахунку та виплати пенсії. Відповідальність у сфері загальнообов'язкового державного пенсійного страхування

Порядок звернення за призначенням (перерахунком) пенсії. Строки призначення пенсії. Порядок визначення заробітної плати (доходу) для обчислення пенсії. Виплати (доходи), що враховуються в заробітну плату (дохід) застрахованої особи для обчислення пенсії. Індксація та перерахунок пенсій у зв'язку із збільшенням середньої заробітної плати працівників, зайнятих у галузях економіки України, та страхового стажу.

Виплата пенсії. Строки перерахунку та виплати пенсії. Виплата пенсії за минулий час. Виплата пенсії особам, які перебувають на повному державному утриманні. Припинення та поновлення виплати пенсії. Утримання надміру виплачених сум пенсій. Відрахування з пенсій. Виплата пенсії у разі виїзду за кордон. Виплата недоотриманої пенсії у зв'язку зі смертю пенсіонера.

Порядок оскарження дій страховальників, виконавчих органів Пенсійного фонду. Відповідальність страховальників, банків, організацій, що здійснюють виплату і доставку пенсій, та їх посадових осіб. Відповідальність Пенсійного фонду, його органів та посадових осіб за порушення у сфері загальнообов'язкового державного пенсійного страхування. Гарантії прав і законних інтересів застрахованих осіб.

Тема 5. Спеціальне пенсійне забезпечення

Поняття та правові ознаки спеціальних пенсій, що передбачені законодавством України.

Пенсійне забезпечення прокурорів та слідчих прокуратури. Пенсійне забезпечення осіб, звільнених з військової служби, та деяких інших осіб. Пенсії за особливі заслуги перед Україною. Пенсії за віком на пільгових умовах.

Тема 6. Недержавне пенсійне забезпечення

Система, принципи та суб'єкти недержавного пенсійного забезпечення. Недержавні пенсійні фонди та їх види.

Особливості створення та функціонування корпоративних і професійних пенсійних фондів. Ведення персоналізованого обліку учасників недержавних пенсійних фондів. Пенсійні внески.

Пенсійний контракт і пенсійна схема. Порядок укладення та істотні умови пенсійного контракту. Дія пенсійного контракту. Поняття і типи пенсійних схем.

Види пенсійних виплат. Умови та строки здійснення пенсійних виплат пенсійними фондами. Порядок укладення та оплати договору страхування довічної пенсії за рахунок пенсійних коштів учасника фонду. Пенсія на визначений строк. Пенсійна виплата, що здійснюється одноразово.

Державний нагляд і контроль у сфері недержавного пенсійного забезпечення.

Рекомендовані джерела

1. Віденський Міжнародний план дій з проблем старіння від 06.08.1982 р. URL: <http://ua-info.biz/legal/basebi/ua-hmwqvt.htm>.
2. Європейська соціальна хартія (переглянута) від 03.05.1996 р. URL: http://zakon1.rada.gov.ua/laws/show/994_062.
3. Європейський кодекс соціального забезпечення (переглянутий) від 06.11.1990 р. URL: http://zakon1.rada.gov.ua/laws/show/994_329.
4. Загальна декларація прав людини від 10.12.1948 р. URL: http://zakon1.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?nreg=995_015.
5. Конституція України від 28.06.1996 р. № 254к/96-ВР *Відомості Верховної Ради України*. 1996. № 30. Ст. 141.
6. Міжнародний пакт про економічні, соціальні та культурні права від 16.12.1966 р. URL: http://zakon1.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?nreg=995_042.
7. Основи законодавства про загальнообов'язкове державне соціальне страхування: Закон України від 14.01.1998 р. № 16/98 *Відомості Верховної Ради України*. 1998. № 23 Ст. 121.
8. Податковий кодекс України від 02.12.2010 р. № 2755-VI. *Відомості Верховної Ради України*. 2011. № 13-14. Ст. 112.
9. Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо підвищення пенсій: Закон України від 03.11.2017 р. № 2148-VIII. *Відомості Верховної Ради України*. 2017. № 40-41. Ст. 5.
10. Про державну соціальну допомогу особам, які не мають права на пенсію, та особам з інвалідністю: Закон України від 18.05.2004 р. № 1727-IV. *Відомості Верховної Ради України*. 2004. № 33-34. Ст. 404.
11. Про допомоги по інвалідності, по старості і у зв'язку з втратою годувальника: Конвенція 29.06.1967 р. № 128 URL: http://zakon.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?nreg=993_326.
12. Про жертви нацистських переслідувань: Закон України від 23.03.2000 р. № 1584-III. *Відомості Верховної Ради України*. 2000. № 24. Ст.182.
13. Про загальнообов'язкове державне пенсійне страхування: Закон України від 09.07.2003 р. № 1058-IV. *Відомості Верховної Ради України*. 2003. № 49-51. Ст. 356.
14. Про загальнообов'язкове державне соціальне страхування на випадок безробіття: Закон України від 02.03. 2000 р. № 1533-III. *Офіційний Вісник України*. 2000. № 13. Ст. 505.
15. Про зайнятість населення: Закон України від 05.07.2012 р. № 5067-УІ. *Відомості Верховної Ради України*. 2013. № 24. Ст. 243.
16. Про державні соціальні стандарти та державні соціальні гарантії : Закон України від 05.10.2000 р. № 2017-III. *Відомості Верховної Ради України*. 2000. № 48. Ст. 409.
17. Про затвердження плану заходів із запровадження накопичувальної системи загальнообов'язкового державного пенсійного страхування на 2017-2018 роки: Розпорядження Кабінету Міністрів України від 11.10.2017 р. № 723-р. *Урядовий кур'єр*. 2017. № 198.
18. Про затвердження Порядку нарахування та сплати єдиного внеску на загальнообов'язкове державне соціальне страхування за деякі категорії застрахованих осіб: Постанова Кабінету Міністрів України від 02.03.2011 р. № 178. *Офіційний Вісник України*. 2011. № 16. Ст. 666.
19. Про затвердження Порядку подання та оформлення документів для призначення (перерахунку) пенсій відповідно до Закону України «Про загальнообов'язкове державне пенсійне страхування» : Постанова правління Пенсійного фонду України від 25.11.2005 р. № 33-1. *Офіційний Вісник України*. 2005. № 52. Ст. 3383.
20. Про затвердження пропорцій розподілу єдиного внеску на загальнообов'язкове державне соціальне страхування: постанова Кабінету Міністрів України від 26.11.2014 р. № 675 *Офіційний Вісник України*. 2014. № 97. Ст. 67.

21. Про затвердження списків виробництв, робіт, професій, посад і показників, зайнятість в яких дає право на пенсію за віком на пільгових умовах: Постанова Кабінету Міністрів України від 24 червня 2016 р. № 461. *Офіційний Вісник України*. 2016. № 60. Ст. 15.
22. Про заходи щодо законодавчого забезпечення реформування пенсійної системи: Закон України від 08.07.2011 р. № 3668-VI. *Відомості Верховної Ради України*. 2012. № 12-13. Ст. 82.
23. Про мінімальні норми соціального забезпечення: Конвенція від 28.06.1952 р. № 102 URL: http://zakon.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?nreg=993_011.
24. Про недержавне пенсійне забезпечення: Закон України від 09.07.2003 р. № 1057-IV. *Відомості Верховної Ради України*. 2003. № 47-48. Ст. 372.
25. Про основні засади соціального захисту ветеранів праці та інших громадян похилого віку в Україні: Закон України від 16.12.1993 р. № 3721-XII. *Відомості Верховної Ради України*. 1994. № 4. Ст. 18.
26. Про охорону праці: Закон України від 14.10.1992 р. № 2694- XII *Відомості Верховної Ради України*. 1992. №49. Ст. 668.
27. Про пенсійне забезпечення осіб, звільнених з військової служби, та деяких інших осіб: Закон України від 09.04.1994 р. № 2262-XII. *Відомості Верховної Ради України*. 1992. № 29. Ст. 543.
28. Про пенсійне забезпечення: Закон України від 05.11.1991 р. № 1788-XII. *Відомості Верховної Ради України*. 1992. № 3. Ст. 10.
29. Про підвищення престижності шахтарської праці: Закон України від 02.09.2008 р. № 345-VI. *Відомості Верховної Ради України*. 2008. № 42-43. Ст.293.
30. Про прожитковий мінімум: Закон України від 15.07.1999 р. № 966-XIV. *Відомості Верховної Ради України*. 1999. № 38. Ст. 348.
31. Про реабілітацію жертв репресій комуністичного тоталітарного режиму 1917-1991 років: Закон України від 17.04.1991 р. № 962-XII. *Відомості Верховної Ради УРСР*. 1991. №15. Ст.88.
32. Про соціальний захист дітей війни: Закон України від 18.11.2004 р. № 2195-IV. *Відомості Верховної Ради України*. 2005. № 4. Ст.94.
33. Про статус ветеранів війни, гарантії їх соціального захисту: Закон України від 22.10.1993. р. № 3551-XII. *Відомості Верховної Ради України*. 1993. № 45 Ст. 298.
34. Про статус і соціальний захист громадян, які постраждали внаслідок Чорнобильської катастрофи: Закон України від 01.04.1991 р. № 796-XII. *Відомості Верховної Ради УРСР*. 1991. № 16. Ст. 200.
35. Про запобігання фінансової катастрофи та створення передумов для економічного зростання в Україні : Закон України від 27.03.2014 р. № 1166-VII. *Відомості Верховної Ради України*. 2014. № 20-21. Ст.745.
36. Про індексацію грошових доходів населення : Закон України від 03.07.1991 р. № 1282-XII. *Відомості Верховної Ради України*. 1991. № 42. Ст. 551.
37. Хартия пожилых людей, принята постановлением № 11-15 Межпарламентской ассамблеи государств - участников содружества независимых государств (Санкт-Петербург, 15 июня 1998 года) URL: <http://www.terralegis.org/terra/act/c567.html>.
38. Щодо літніх працівників: Рекомендація Міжнародної організації праці від 23.06.1980 р. № 162. URL: http://zakon.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?nreg=993_089.
39. Про затвердження Положення про Пенсійний фонд України : Постанова Кабінету Міністрів України від 23.07.2014 р. № 280. *Офіційний Вісник України*. 2014. № 60. Ст. 38.
40. Про затвердження Порядку подання та оформлення документів для призначення (перерахунку) пенсій відповідно до Закону України «Про пенсійне забезпечення осіб, звільнених з військової служби, та деяких інших осіб» : Постанова правління Пенсійного фонду України від 30.01.2007 р. № 3-1. *Офіційний вісник України*. 2007. № 13. Стор. 46. Стаття 48.
41. Про затвердження Порядку проведення перерахунку пенсій, призначених відповідно до Закону України «Про пенсійне забезпечення осіб, звільнених з військової служби, та деяких інших осіб» : постанова Кабінету Міністрів України від 13.02.2008 р. № 45. *Офіційний вісник України*. 2008. № 12. Ст.19.
42. Про передачу органам Пенсійного фонду України функції з призначенням і виплати пенсії деяким категоріям громадян : Постанова Кабінету Міністрів України від 02.11.2006 р. № 1522 *Офіційний Вісник України*. 2006. № 44. Ст.126.
43. Про упорядкування структури та умов грошового забезпечення військовослужбовців, осіб рядового і начальницького складу та деяких інших осіб : Постанова Кабінету Міністрів України від 07.11.2007 р. № 1294 *Офіційний вісник України*. 2007. № 86. Ст.12.

Література

1. Бойко М. Д. Право соціального забезпечення України: навч. посіб. 3-тє вид., доп. і перероб. К.: Атіка, 2006. 380 с.

2. Болотіна Н. Б. Право соціального захисту України: навч. посіб. 2-ге вид., перероб. і доп. К. : Знання, 2008. 668 с.
3. Право соціального забезпечення в Україні: підручник / за заг. ред. М. І. Іншина, С. М. Прилипка, О. М. Ярошенка. Х. : ФІНН, 2009. 434 с.
4. Михайлова І. Ю. Правове регулювання пенсійного забезпечення за віком у солідарній пенсійній системі України: монограф. ; наук. ред. Н.М. Хуторян. Хмельницький : Хмельницький університет управління та права, 2013. 188 с.
5. Проблеми застосування трудового та пенсійного законодавства: монографія / Н.М. Хуторян, Я.В. Сімутіна, М.М. Шумило та ін. К.: Ніка-Центр, 2015. 316 с.
6. Шумило М.М. Правове регулювання пенсійного забезпечення державних службовців. монографія. К. : Ніка-Центр, 2010. 272 с.
7. Пенсійне забезпечення : підручник для студ. юрид. спец. вищ. навч. закл. / за ред. О. М. Ярошенка. 2-ге вид., переробл. і допов. Харків : Право, 2017. 308 с.
8. Пенсійне забезпечення в Україні та Білорусі: історія становлення і перспективи розвитку : монографія / за ред. Михайла Шумила, Ірини Комоцької. Київ: Ніка-Центр, 2018. 516 с.
9. Сташків Б. І. Право соціального забезпечення. Загальна частина : навчальний посібник. Чернігів : ПАТ «ПВК «Десна», 2016. 692 с.
10. Сташків Б. І. Право соціального забезпечення. Особлива частина: навчальний посібник. Чернігів : ПАТ «ПВК «Десна», 2018. 1092 с.

1.6. СОЦІАЛЬНЕ ОБСЛУГОВУВАННЯ

Тема 1. Поняття, принципи, функції соціального обслуговування

Поняття соціального обслуговування як виду соціального забезпечення. та його структура. Завдання соціального обслуговування. Поняття, види та загальна характеристика принципів соціального обслуговування. Функції соціального обслуговування: поняття та загальна характеристика. Профілактична, реабілітаційна та адаптаційна функції соціального обслуговування.

Форми соціального обслуговування: поняття та загальна характеристика. Соціальне обслуговування вдома. Соціальне обслуговування в установах денного перебування. Стационарне соціальне обслуговування. Консультування як форма соціального обслуговування. Негайне соціальне обслуговування. Надання натуральної допомоги як форма соціального обслуговування. Соціальне обслуговування застрахованих осіб як форма соціального обслуговування.

Тема 2. Поняття та принципи формування та функціонування системи соціального обслуговування

Поняття, принципи формування та завдання системи соціального обслуговування в сучасних умовах. Структура системи соціального обслуговування. Рівні системи соціального обслуговування: загальнодержавний; центральний, регіональний. Роль міністерств у функціонуванні системи соціального обслуговування (Міністерство соціальної політики України, Міністерство охорони здоров'я України, Міністерство освіти і науки України, Міністерство у справах ветеранів України). Роль Державної служба зайнятості у функціонуванні системи соціального обслуговування. Роль місцевих органів виконавчої влади у функціонуванні системи соціального обслуговування. Роль територіальних громад у функціонуванні системи соціального обслуговування.

Суб'єкти відносин з соціального обслуговування: поняття, види, правосуб'єктність. Уповноважені державою органи, заклади та установи як суб'єкти відносин з соціального обслуговування. Класифікатор соціальних послуг.

Фінансування заходів з соціального обслуговування. Бюджетне фінансування соціального обслуговування. Позабюджетні джерела фінансування соціального обслуговування. Фінансування соціального обслуговування за рахунок недержавного сектору. Дотримання державних соціальних нормативи у сфері соціального обслуговування.

Тема 3. Загальна характеристика правовідносини у сфері соціального обслуговування

Поняття, види правовідносин з соціального обслуговування та їх особливості. Види чинників, які спричиняють виникнення складних життєвих обставин, котрі гарантують надання особі соціального обслуговування. Підтвердження чинників які спричиняють виникнення складної життєвої обставини як підстави надання особі соціального обслуговування. Класифікація відносин з соціального обслуговування.

Надавачі та отримувачі як суб'єкти відносин з соціального обслуговування: їх права та обов'язки. Об'єкт відносин з соціального обслуговування. Зміст відносин з надання соціальних послуг. Підстави зміни та припинення відносин з соціального обслуговування.

Тема 4. Загальна характеристика процедур у сфері соціального обслуговування

Поняття і види процедур у сфері соціального обслуговування. Надавачі соціального обслуговування: поняття та загальна характеристика. Надавачі соціальних послуг недержавного сектору. Фізичні особи, які надають соціальні послуги з догляду без здійснення підприємницької діяльності,

Отримувачі соціального обслуговування: поняття та загальна характеристика. Громадяни (особи), сім'ї, діти, молодь, яким надаються соціальні послуги, тобто вразливі групи населення, які мають найбільший ризик потрапляння в складні життєві обставини

Направлення особи/сім'ї для отримання соціальних послуг як підстава для початку запровадження процедури соціального обслуговування, Ведення випадку в процедурі надання соціальних послуг. Загальна характеристика етапів ведення випадку при наданні соціальної послуги. Індивідуальний план надання соціальної послуги. Договір про надання соціальної послуги: процедура укладення і підписання. Процедура відмови у наданні особі соціальних послуг. Процедура припинення надання особі соціальних послуг. Процедура відмови в отриманні особою соціальних послуг.

Тема 5. Соціальне обслуговування осіб з інвалідністю

Поняття, види соціального обслуговування осіб з інвалідністю. Принципи соціального обслуговування осіб з інвалідністю. Заклади надання соціальних послуг особам з інвалідністю. Територіальні центри соціального обслуговування (надання соціальних послуг): структура, особливості надання соціальних послуг. Будинок-інтернат для осіб з інвалідністю: завдання та особливості надання соціальних послуг. Відділення (група) підтриманого проживання осіб з інвалідністю: організація, завдання та особливості надання соціальних послуг

Соціальна послуга догляду вдома: підстави та порядок її отримання особою з інвалідністю. Соціальна послуга денного догляду особам з інвалідністю, у тому числі із психічними розладами (крім осіб, які скоїли суспільно небезпечну дію та отримують амбулаторну примусову психіатричну допомогу за рішенням суду) та інтелектуальними порушеннями та порядок її отримання. Соціальна послуга стаціонарного догляду за особою, яка втратила здатність до самообслуговування чи не набули такої здатності та порядок її отримання. Соціальна послуга соціальної адаптації та порядок її отримання. Соціальна послуга представництва інтересів та порядок її отримання. Соціальна послуга підтриманого проживання осіб з інвалідністю та порядок її отримання. Соціальна послуга надання натуральної допомоги та порядок її отримання. Соціальна послуга перекладу жестовою мовою та порядок її отримання. Компенсація вартості засобів протезування та реабілітації. Підстави відмови та припинення надання соціальних послуг особі з інвалідністю.

Тема 6. Соціальне обслуговування осіб похилого віку

Поняття та види соціального обслуговування осіб похилого віку. Принципи соціального обслуговування осіб похилого віку. Заклади надання соціальних послуг особам похилого віку. Діяльність територіального центру соціального обслуговування (надання соціальних послуг) з надання соціальних послуг особам похилого віку. Отримання соціальних послуг у відділенні соціальної допомоги вдома, відділенні денного перебування (відділення соціально-побутової

адаптації). Отримання соціальних послуг у відділенні стаціонарного догляду для постійного або тимчасового проживання. Отримання соціальних послуг у відділенні організації надання адресної натуральної та грошової допомоги. Отримання соціальних послуг у відділенні паліативної допомоги для самотніх хворих. Організація надання соціально-педагогічної послуги в «Університеті третього віку». Підстави відмови та припинення надання соціальних послуг особі похилого віку.

Тема 7. Соціальне обслуговування дітей, які перебувають у складній життєвій ситуації

Поняття та види соціального обслуговування дітей, які перебувають у складній життєвій ситуації. Базові та спеціальні соціальні послуги для дітей, які перебувають у складній життєвій ситуації. Вплив статусу дитини на можливість отримання нею соціальних послуг. Оцінювання потреб дитини для отримання соціальних послуг.

Соціальне консультування в системі соціальних послуг для дитини. Організація денного чи цілодобового перебування дитини з інвалідністю у спеціалізованому закладі. Соціальна підтримка дитини з інвалідністю. Психолого-педагогічний супровід дитини з інвалідністю. Соціальний супровід дитини під час інклюзивного навчання. Індивідуальний план надання послуги супроводу дитині під час інклюзивного навчання. Діяльність освітніх центрів «Школи супер-героїв» з надання освітніх послуг дитині у сфері дошкільної та повної загальної середньої освіти особам (з здобувачам професійної (професійно-технічної) та фахової передвищої освіти в частині здобуття повної загальної середньої освіти), які перебувають на стаціонарному лікуванні або яким надається реабілітаційна допомога в закладах охорони здоров'я, з метою забезпечення безперервності здобуття відповідної освіти та розвитку. Соціальна послуга тимчасового відпочинку для батьків або осіб, які їх замінюють, що здійснюють догляд за дитиною з інвалідністю.

Соціальна підтримка родин, у яких виховують дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування. Соціальна послуга соціальної адаптації для дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування, віком від 15 до 18 років з числа учнів старших та випускних класів інтернатних закладів, осіб з числа дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування, осіб, які мають інтелектуальну недостатність, залежність від психоактивних речовин, схильність до девіантної поведінки. Надання соціальної адаптації дитині в умовах соціального гуртожитку.

Соціальна послуга представництва інтересів для дитини, яка перебуває у складних життєвих обставинах та влаштовані до закладів соціального забезпечення дітей-сиріт, дітей, позбавлених батьківського піклування, прийомних сімей, дитячих будинків сімейного типу, сімей опікунів, піклувальників: окремих категорій.

Соціальна адаптація в системі соціальних послуг для дитини. Соціальна профілактика в системі соціальних послуг для дитини. Виявлення та супроводження дитини, яка залишилася проживати в зоні надзвичайної ситуації або можливого ураження, Соціальний патронаж для неповнолітньої дитини.

Підстави відмови та припинення надання соціальних послуг дитині, яка перебуває у складній життєвій ситуації.

Тема 8. Соціальне обслуговування окремих категорій

Соціальні послуги для осіб, які постраждали від домашнього насильства. Роль спеціалізованих установ, котрі мають протидіяти насильству у організації та наданні соціальних послуг постраждалим від домашнього насильства. Соціальне консультування в системі послуг для постраждалих від насильства підстави та порядок надання. Соціальна послуга кризового та екстреного втручання для постраждалих від насильства: підстави та порядок надання.

Соціальна послуга соціального консультування для окремих категорій: підстави та порядок надання. Види соціального консультування. Терміни соціального консультування. Роль центру соціальних служб для сім'ї, дітей та молоді у проведенні соціального консультування.

Соціальні послуги з психологічної реабілітації: підстави та порядок надання. Роль центру соціально-психологічної реабілітації у проходженні реабілітації для окремих категорій. Комплексна спеціалізована соціальна послуга соціально-психологічної реабілітації осіб із залежністю від наркотичних засобів чи психотропних речовин.

Соціальні послуги для постраждалих від торгівлі людьми: підстави та організація надання. Послуги із соціальної інтеграції та реінтеграції постраждалих від торгівлі людьми: підстави та порядок надання. Соціальні послуги дітям, які не досягли 18 років та постраждали від торгівлі людьми: підстави та порядок надання. Соціальні послуги з профілактики торгівлі людьми: підстави та порядок надання. Соціальна послуга посередництва (медіації) для постраждалих від торгівлі людьми: підстави та порядок надання.

Соціальна послуга соціальної адаптації для учасників АТО/ООС із забезпечення національної безпеки і оборони, відсічі і стримування збройної агресії Російської Федерації у Донецькій та Луганській областях, та постраждалим учасникам Революції Гідності, членам сімей загиблих (померлих) таких осіб з числа осіб, яким встановлено один із таких статусів: підстави та порядок надання. Організація соціальної адаптації особи, яка відбуває покарання перед її звільненням з установи виконання покарань адміністрацією установи підстави та порядок надання.

Соціальна підтримка через професійну адаптацію осіб за робітничими професіями шляхом професійної орієнтації, первинної професійної підготовки, перепідготовки та підвищення кваліфікації з урахуванням їх навичок, умінь та побажань: організація та порядок надання,

Соціальна послуга соціальної профілактики для окремих категорій: організація та порядок надання. Види соціальної профілактики: підстави та порядок надання. Форми надання послуги соціальної профілактики.

Соціальні послуги для бездомних осіб: організація та порядок надання. Соціальна послуга надання притулку бездомним особам: підстави та порядок надання. Соціальна послуга підтриманого проживання: організація та порядок надання. Соціальна послуга щодо соціальної інтеграції та реінтеграції бездомних осіб: організація та порядок надання. Організація надання допомоги для бездомних осіб, осіб, які відбули покарання у виді обмеження волі або позбавлення волі на певний строк,

Соціальна послуга паліативного догляду у формі допомоги у самообслуговуванні (дотримання особистої гігієни, рухового режиму, прийому ліків, годування); спостереження за станом здоров'я; сприяння наданню медичних послуг; допомоги у забезпеченні технічними засобами реабілітації, навчання навичкам користування ними; навчання членів сім'ї догляду; представництві інтересів; психологічній підтримці особи та членів її сім'ї; надання інформації з питань соціального забезпечення; допомоги в отриманні безоплатної правової допомоги; організація та підтримка груп самопомоги: підстави та порядок надання.

Тема 9. Соціальні послуги для застрахованих осіб

Соціальний статус особи як підстава надання соціальних послуг застрахованій особі. Організація забезпечення професійної підготовки або перепідготовки, підвищення кваліфікації у професійно-технічних та вищих навчальних закладах, у тому числі в навчальних закладах державної служби зайнятості, на підприємствах, в установах, організаціях, профорієнтації, професійного консультування, професійного відбору, пошуку підходящої роботи та сприяння у працевлаштуванні, у тому числі шляхом організації громадських та інших робіт тимчасового характеру, надання ваучера для підтримання конкурентоспроможності деяких категорій громадян шляхом перепідготовки, спеціалізації, підвищення кваліфікації за професіями та спеціальностями для пріоритетних видів, здійснення заходів сприяння зайнятості внутрішньо переміщених осіб, інформаційні та консультаційні послуги, пов'язані з працевлаштуванням: організація, підстави та порядок надання. Санаторно-курортне лікування працівника: підстави та порядок надання,

Рекомендована література

1. *Болотіна Н. Б.* Право соціального захисту України. 2-ге вид., перероб. і доп. К. : Знання, 2008. 668 с.
2. *Право соціального забезпечення в Україні* : підруч. / за заг. ред. М. І. Іншина, С. М. Прилипка, О. М. Ярошенка. Х. : ФІНН, 2009. 434 с.

3. Право соціального забезпечення України : навч. посіб. / Б. С. Сличинський, І. В. Зуб, П. І. Мінюков та ін. К. : Юридична книга, 2003. 453 с.
4. Право соціального забезпечення в Україні : підруч. / за заг. ред. Т. А. Занфірової, С. М. Прилипка, О. М. Ярошенка. 2-ге вид. переробл. і доповн. Х. : ФІНН, 2012. 640 с.
5. Право соціального забезпечення : підруч. / за ред. П. Д. Пилипенка. 2-ге вид., переробл. і доп. К. : Ін Юре, 2008. 504 с.
6. Правове регулювання соціального обслуговування населення в сучасних умовах: проблеми теорії та практики / за наук. ред. О. М. Ярошенка. Харків : Юрайт, 2012. 312 с.
7. *Сташків Б. І.* Вступ до права соціального забезпечення : навч. посіб. Чернігів : Десна, 2014. 232 с.
8. *Сташків Б. І.* Право соціального забезпечення. Загальна частина : навч. посіб. Чернігів : Десна, 2016. 692 с.
9. *Сташків Б. І.* Право соціального обслуговування : навч. посіб. К., 2007. 567 с.
10. Управління діяльністю соціальних служб : метод. посібник / упорядн.-заг. ред. О. Іванова, Н. Гусак ; ПРООН в Україні, Проект «Підтримка реформи соціального сектору в Україні». К. : К.І.С., 2013. 178 с.
11. *Утвенко В. В.* Система соціального забезпечення та соціальної підтримки : навч. посіб. Київ : Персонал, 2018. 248 с.
12. *Щербань С., Шейко Р., Левкіна Г.* Посібник з моніторингу та оцінювання надання соціальних послуг в Україні. Харків : ХІСД, 2017. 112 с.
13. *Дацаківська О. Ю., Криницька І. П., Максименко К. М.* #Спільно до нових послуг. Керівництво із впровадження соціальних послуг для сімей з дітьми в громадах. Частина 1. Соціальне планування та розвиток послуг. Посібник. Київ, 2021. 76 с. URL: https://www.unicef.org/ukraine/media/12706/file/Spilno_posibnyk_1_planuvannia.pdf.
14. *Дацаківська О. Ю., Стельмах С. С., Максименко К. М.* #Спільно до нових послуг. Керівництво із впровадження інтегрованих соціальних послуг для сімей з дітьми в громадах. Частина 2. Ведення випадку та міжвідомча взаємодія. Збірка додатків. Київ, 2021. 96 с. URL: https://www.unicef.org/ukraine/media/12721/file/Spilno_dodatok_2.pdf.
15. *Дацаківська О. Ю., Криницька І. П., Максименко К. М.* #Спільно до нових послуг. Керівництво із впровадження соціальних послуг для сімей з дітьми в громадах. Частина 1. Соціальне планування та розвиток послуг. Збірка додатків / Київ, 2021. 116 с. URL: https://rada.info/upload/users_files/40132726/c41b2c8ab701b57e002b38bf01aa4ecc.pdf.
16. *Дацаківська О. Ю., Стельмах С. С., Максименко К. М.* #Спільно до нових послуг. Керівництво із впровадження соціальних послуг для сімей з дітьми в громадах. Частина 2. Ведення випадку та міжвідомча взаємодія. Посібник. Київ, 2021. 72 с. URL: https://rada.info/upload/users_files/40132726/3289b269b2700bf708c4db07541c6f16.pdf.

2. ОРГАНІЗАЦІЯ ПРОВЕДЕННЯ КОМПЛЕКСНОГО ІСПИТУ

Атестація студентів, які здобувають освітній ступінь бакалавра, здійснюється екзаменаційною комісією на завершальному етапі навчання на освітньому ступені з метою встановлення відповідності засвоєних студентами рівня та обсягу знань, умінь, інших компетентностей вимогам стандартів вищої освіти.

Форми атестації студентів університету, порядок роботи екзаменаційної комісії визначаються окремим положенням. Конкретна форма атестації передбачається освітньою програмою та навчальним планом підготовки фахівців за спеціальністю 232 Соціальне забезпечення галузі знань 23 Соціальна робота.

Для проведення атестації випускників Хмельницького університету управління і права імені Леоніда Юзькова створюється екзаменаційна комісія. Її формування, організацію роботи та контроль за діяльністю здійснює ректор.

Комплексний іспит складає кожен студент після повного виконання ним навчального плану за відповідним освітнім рівнем.

Документом, що надає дозвіл на допуск студента до складання державного іспиту є розпорядження декана факультету, яким одночасно затверджується склад екзаменаційної групи з числа студентів, що виконали всі вимоги навчального плану з відповідної спеціальності і допускаються до проходження атестації.

Комплексний екзамен з дисциплін професійної підготовки на першому освітньому рівні здобувачів вищої освіти ступеня бакалавра за спеціальністю 232 Соціальне забезпечення галузі знань 23 Соціальна робота проводиться у формі усної співбесіди за екзаменаційним білетом.

Білет комплексного іспиту включає 4 теоретичних питання з дисциплін, що визначені даною програмою.

ПРИКЛАД ЕКЗАМЕНАЦІЙНОГО БІЛЕТА

1. Сутність, мета та завдання соціальної політики держави.
2. Загальна характеристика системи пенсійного страхування в Україні. Рівні пенсійної системи України.
3. Зайнятість і безробіття та їх вплив на розвиток соціально-економічної системи.
4. Організація соціального обслуговування для дитини з інвалідністю.

3. ОЦІНЮВАННЯ ЗНАНЬ ЗДОБУВАЧІВ

Результати складання екзамену оцінюються за 100-бальною накопичувальною шкалою та відповідною їм оцінкою за шкалою ЄКТС. За результатами атестації студент максимально може отримати по 100 балів за накопичувальною шкалою.

Підсумкова оцінка за результатами атестації у формі екзамену за спеціальністю 232 Соціальне забезпечення галузі знань 23 Соціальна робота складається з суми оцінок за кожне питання екзаменаційного білета, виставлених кожним членом екзаменаційної комісії. З суми балів оцінок за кожне питання екзаменаційного білета визначається середній арифметичний бал з округленням до сотих бала. Середні арифметичні бали за кожне з питань екзаменаційного білета додаються. Отримана сума ділиться на кількість питань екзаменаційного білета, в результаті чого отримується загальний середній бал, одержаний студентом за результатами складання екзамену в цілому, який округляється до цілого числа.

У разі неотримання за результатами складання екзамену 60 балів (оцінка FX або F за шкалою ЄКТС) студент відраховується з університету як такий, що не склав атестацію з видачею йому академічної довідки.

Оцінювання результатів складання екзамену здійснюється відповідно до критеріїв оцінювання знань студентів, визначених у табл. 3.1.

Таблиця 3.1

Критерії оцінювання знань студентів за результатами складання екзамену

Оцінки		Зміст критеріїв оцінки	Рівень компетентності
за накопичувальною шкалою	за шкалою ЄКТС		
90-100	A	Студент виявляє особливі творчі здібності, вміє самостійно здобувати знання, без допомоги викладача знаходить та опрацьовує необхідну інформацію, вміє використовувати набуті знання і вміння для прийняття рішень у нестандартних ситуаціях, переконливо аргументує відповіді, самостійно розкриває власні обдарування і нахили.	високий
82-89	B	Студент вільно володіє вивченим обсягом матеріалу, застосовує його на практиці, вільно розв'язує вправи і задачі у стандартних ситуаціях, самостійно виправляє допущені помилки, кількість яких незначна.	достатній
74-81	C	Студент вміє зіставляти, узагальнювати, систематизувати інформацію під керівництвом викладача; в цілому самостійно застосовувати її на практиці; контролювати власну діяльність; виправляти помилки, серед яких є суттєві, добирати аргументи для підтвердження думок.	
65-73	D	Студент відтворює значну частину теоретичного матеріалу, виявляє знання і розуміння основних положень; з допомогою викладача може аналізувати навчальний матеріал, виправляти помилки, серед яких є значна кількість суттєвих.	середній
60-64	E	Студент володіє навчальним матеріалом на рівні, вищому за початковий, значну частину його відтворює на репродуктивному рівні.	
35-59	FX	Студент володіє матеріалом на рівні окремих фрагментів, що становлять незначну частину навчального матеріалу.	низький
0-34	F	Студент володіє матеріалом на рівні елементарного розпізнання і відтворення окремих фактів, елементів, об'єктів.	